

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 250/2024-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Claims Collection, s.r.o.**, Národná 16A, Žilina, zastúpeného Mgr. Michalom Zemanom, advokátom, Medená 18, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Žilina č. k. 7C/11/2023-89 z 15. februára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením okresného súdu o výške náhrady trov konania v civilnom spore, ktorým mu nebola priznaná náhrada za jeden úkon právnej služby a náhrada za stratu času a cestovné tak, ako to predpokladá vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

II.

2. Sťažovateľ sa návrhom na vydanie platobného rozkazu na Okresnom súde Banská Bystrica (ďalej len „upomínací súd“) domáhal zaplatenia úroku z omeškania z istiny, ktorá bola uznesením o dedičstve priznaná jeho právnomu predchodcovi a ktorú mala žalovaná zaplatiť do 30. septembra 2019. Po podaní odporu proti platobnému rozkazu okresný súd rozsudkom zo 7. júna 2023 žalovanej uložil zaplatiť sťažovateľovi úrok z omeškania v sadzbe 5 % ročne z 96 925 eur od 1. októbra 2020 do zaplatenia a sťažovateľovi proti žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania. Žiadna zo strán nepodala odvolanie, a preto 27. júla 2023 rozsudok nadobudol právoplatnosť.

3. Okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka z 26. septembra 2023 bez toho, aby strany upovedomil o právoplatnosti rozsudku, sťažovateľovi na náhrade trov právneho zastúpenia priznal 1 991,08 eur za štyri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, žaloba, vyjadrenie k odporu a účasť na pojednávaní). Nepriznal mu náhradu za vyjadrenie k výzve upomínacieho súdu, ktorý od neho po podaní žaloby žiadal objasniť uplatnený nárok. To okresný súd odôvodnil tým, že vyjadrením nedošlo k zmene skutkového či právneho stavu. Šlo o ozrejmienie právneho základu nároku, čo nemôže byť na vrub žalovanej.

4. Proti tomu podal sťažovateľ sťažnosť. Uznesenie žiadal zmeniť tak, že na náhrade trov právneho zastúpenia mu bude priznaných ďalších 907,80 eur. Namietol nepriznanie náhrady za vyjadrenie na výzvu upomínacieho súdu 499,03 eur, ktorý ho nesprávne vyzval na ozrejmienie právneho základu žaloby, ktorá však bola jasná (upomínací súd ju nepochopil), no na výzvu reagovať musel, lebo inak by bola žaloba odmietnutá. Uplatnil si náhradu za stratu času a cestovné 408,77 eur v súvislosti s cestou advokáta na pojednávanie z Bratislavy do Žiliny a späť, čo odôvodnil § 245 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Poukázal na to, že nevedel o právoplatnosti rozsudku (žalovaná sa nezvykle neodvolala), a okresnému súdu vytkol, že mu neposlal doložku právoplatnosti alebo ho nevyzval na vyčíslenie trov. Okrem toho súdu muselo byť zrejmé, že jeho advokát na pojednávania cestuje autom, keďže v iných sporoch mu tieto náhrady priznal.

5. Ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením sudcu okresný súd sťažnosť sťažovateľa zamietol. Podľa okresného súdu nebol dôvod priznať náhradu za vyjadrenie na výzvu upomínacieho súdu, keďže uznesením o dedičstve priznaná istina nie je exekučným titulom, a preto bol dôvod ozrejmiť žalobný návrh, ktorý nebol pre pochybenie sťažovateľa úplný. Hoci každý má právo byť zastúpený advokátom, nie celú odmenu musí nahradiť protistrana, osobitne, ak k vzniku trov neprispela. Doplnenie žaloby nebolo odôvodneným a účelným uplatňovaním práva. K náhradám, ktoré boli vyčíslené až v sťažnosti, uviedol, že súd nemôže nahrádzať vyčíslenie trov stranou. Opak by bol v rozpore s princípom rovnosti strán. Sťažovateľovi nič nebránilo trovy vyčísliť počas dvoch mesiacov. Okresný súd odkázal na rozhodnutia ústavného súdu, podľa ktorých (i) sťažnosť proti uzneseniu nie je prostriedkom nápravy alebo zvrátenia následku skoršej procesnej pasivity strany (III. ÚS 191/2020) a (ii) náhradu za stratu času a cestovné nemožno určiť bez adekvátnej procesnej aktivity strany uplatňujúcej si tieto trovy (III. ÚS 109/2020). Preto ešte pred uznesením vyššieho súdneho úradníka strana musí predložiť doklady preukazujúce trovy, ktoré nevyplývajú zo spisu.

III.

6. Zjavnú nesprávnosť uznesenia sťažovateľ identifikuje v tom, že mu nebola priznaná náhrada za vyjadrenie na výzvu upomínacieho súdu. Zdôrazňuje, že jasne formuloval žalobný návrh, no na výzvu súdu musel zopakovať to, čo uviedol v žalobe. Ak by tak neurobil, súd by jeho návrh odmietol, a preto šlo o účelný úkon. Čo sa týka nepriznania náhrady za stratu času a cestovného, sťažovateľ chápe, že ich mal vyčísliť po právoplatnosti rozsudku, no zdôrazňuje, že o právoplatnosti nevedel. To by bolo možné predpokladať len, ak by mu bolo doručené rozhodnutie odvolacieho súdu, no rozsudok nadobudol právoplatnosť uplynutím lehoty na odvolanie. Okrem toho ho súd neupovedomil o právoplatnosti, keď mu v rozpore s § 62 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špecializovaný trestný súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov nedoručil doložku právoplatnosti. Sťažovateľ nepovažuje

za spravodlivé a praktické, aby trovy vyčísloval po každom rozhodnutí, keď vyčíslenie nie je úkonom právnej služby. Zdôrazňuje, že tieto okolnosti namietal už v sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, no súd sa s nimi v namietanom rozhodnutí nezaoberal.

IV.

7. Ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá. Rozhodovacia činnosť ústavného súdu vo vzťahu k rozhodnutiam civilných súdov o náhrade trov konania vychádza z toho, že skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 13/00). Treba zdôrazniť zdržanlivosť k výkladu zákonného práva o náhrade trov konania, keďže problematika trov konania má akcesorickú povahu, a preto sa k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania treba uchýľovať iba výnimočne pri zistení extrémnemu zásahu do základného práva (II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

8. V argumentácii sťažovateľa k nepriznaniu náhrady za vyjadrenie na výzvu upomínacieho súdu absentuje jasné vyjadrenie podstaty právneho omylu, ktorý viedol k nepriznaniu tejto časti náhrady. K tomu treba uviesť, že § 13a vyhlášky upravuje činnosti advokáta, ktoré treba považovať za úkony právnej služby. Sťažovateľ však nielen v argumentácii pred okresným súdom, ale ani v ústavnej sťažnosti neoznačuje, pod ktoré ustanovenie § 13a vyhlášky treba podriaďiť jeho podanie, v ktorom bol v dôsledku nepochopenia žaloby upomínacím súdom nútený zopakovať to, čo už uviedol v žalobe. Z argumentácie sťažovateľa tak nie je zrejmé, ktoré ustanovenie vyhlášky bolo aplikované mylne. Naopak, z uznesenia vyššieho súdneho úradníka je zrejmé, že dôvodom nepriznania náhrady za túto činnosť bolo to, že omyl upomínacieho súdu nemôže byť na ťarchu náhrady trov konania, ktorú má zaplatiť žalovaná. Tento záver sťažovateľ nenamietal ani v sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka a ani to nenamieta v ústavnej sťažnosti. Len opakuje, že nebyť jeho reakcie na výzvu upomínacieho súdu, bol by jeho návrh odmietnutý.

9. I tak záver uznesenia vyššieho súdneho úradníka a na to nadväzujúci záver namietaného uznesenia o tom, že hoci každý má právo byť zastúpený advokátom, no nie celú odmenu advokáta musí nahradiť protistrana, osobitne, ak k vzniku trov neprispela, nie je zjavne mylný. Názor vedúci k nepriznaniu náhrady za vyjadrenie, ktoré bolo len zopakovaním či zvýraznením tvrdení v žalobe, nie je neracionálny, keďže zohľadňuje nielen záujmy sťažovateľa, ale aj žalovanej, ktorá k tomuto mylnému vnímaniu žaloby svojou procesnou obranou nijak neprispela. To vylučuje záver o tom, že by tento právny názor okresného súdu bol zjavným právnym omylom zakladajúcim porušenie ústavných práv sťažovateľa. Nesprávna je právna predstava sťažovateľa, že akákoľvek činnosť jeho advokáta v súvislosti s jeho zastúpením v spore musí byť úkonom právnej služby, za ktorý mu musí byť priznaná náhrada trov konania.

10. Ústavnou sťažnosťou nastolená druhá otázka o možnosti vyčíslenia časti náhrady trov konania v sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka nadväzuje na to, že súčasná úprava procesu rozhodovania o náhrade trov konania je pomerne nová a pri jej aplikácii dochádza k viacerým výkladovým problémom, ktoré možno riešiť len v konaní o ústavnej sťažnosti. Tvorba ustálenej judikatúry štandardnou cestou judikatúry vyšších všeobecných súdov je vylúčená v dôsledku

nedostatku opravných prostriedkov proti rozhodnutiam okresných súdov o výške náhrady trov konania. Súčasná úprava rozhodovania o náhrade trov konania je strohá a deformalizovaná, čo vedie k tvorbe rôznych protichodných záverov.

11. Zatiaľ čo podľa Občianskeho súdneho poriadku bola strana povinná vyčíslieť trovy konania v zákonom stanovenej lehote (do troch dní od pojednávania), podľa nového slovenského procesu sa rozhodnutie o trovách konania v rozhodnutí, ktorým konanie končí, redukuje len na rozhodnutie o základe nároku. CSP však neustanovuje, že rozhodnutie o výške trov sa vydáva len na osobitný návrh v podobe vyúčtovania. To vedie k nejasej pozícii koncentračne nastavených súdov na strane jednej a na strane druhej advokátov, ktorí očakávajú ochranársky prístup súdov, ktorý by podľa ich predstáv mali k vyúčtovaniu trov pristupovať inak ako k všeobecnej procesnej povinnosti tvrdiť a dokazovať.

12. Právny názor okresného súdu je výkladom § 245 CSP, podľa ktorého v sťažnosti možno uvádzať nové skutočnosti a dôkazy, ak je to so zreteľom na povahu a okolnosti sporu možné a účelné. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia je zrejmé, že okresný súd výkladom týchto noriem dospel k záveru, že pri rozhodovaní o výške náhrady trov konania vychádza z obsahu spisu, teda sa prizná náhrada len tých trov, ktoré zo spisu vyplývajú bez toho, aby bola úspešná strana vyzvaná na vyčíslenie náhrady trov alebo bez návrhu iným spôsobom boli zisťované skutočnosti potrebné na rozhodnutie o výške náhrady s tým, že prípadné dodatočné vyčíslenie a preukazovanie náhrady trov konania v sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka nie je možné. Na strane druhej je sťažovateľ toho názoru, že tieto ustanovenia treba vyložiť tak, že okresný súd je povinný úspešnú stranu vyzvať na vyčíslenie náhrady trov konania alebo inak zisťovať skutočnosti na jej vyčíslenie s tým, že ak tak neurobí, strana môže v sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka svoje trovy dodatočne vyčíslieť a okresný súd musí tieto nové skutočnosti zohľadniť.

13. Ani jeden z uvedených názorov nemá v CSP jasný normatívny základ. Preto nemožno dospieť k záveru, že či už jeden alebo druhý názor je výsledkom zjavne nedôvodnej alebo arbitrárnej právnej úvahy. To platí osobitne s ohľadom na to, že prijatie sťažovateľom uvádzaného právneho názoru, ktorý stanovuje inkvizičnú povinnosť okresného súdu pri zisťovaní skutočností potrebných na rozhodnutie o výške náhrady trov konania, vedie k dekoncentracii rozhodovania a spája sa nielen s priznaním práv sťažovateľovi, no následne aj s uložením tomu zodpovedajúcej povinnosti druhej strane sporu. Výsledok prijatý okresným súdom neodporuje žiadnemu ustanoveniu CSP a ním vytvorené riešenie nie je v rozpore s princípom spravodlivosti a ani s princípmi, na ktorých spočíva CSP, pričom výsledok vedie k rozumnému usporiadaniu procesných vzťahov. Prístup k rozhodovaniu o výške náhrady trov konania vyplynul z pasivity sťažovateľa potom, ako mu bol priznaný nárok na náhradu trov. Sťažovateľovi v tomto štádiu konania nič nebránilo v tom, aby si vyčíslil náhradu trov konania. Opačný postup, v ktorom by okresný súd bez návrhu zisťoval skutočnosti potrebné na rozhodnutie o výške náhrady trov konania, a tak nahradzoval nenáročnú aktivitu sťažovateľa, by za určitých okolností mohol byť v rozpore nielen s týmto princípom, ale aj s princípom kontradiktórnosti.

14. V konečnom dôsledku treba uviesť, že rozhodnutie okresného súdu o výške náhrady trov konania zodpovedá nedôvodnej nečinnosti advokáta sťažovateľa, ktorý potom, ako mu bolo doručené rozhodnutie o priznaní nároku na náhradu trov konania, zostal nečinný a nevyčíslil

si výšku náhrady trov. Namiesto toho sa spoliehal na explicitne nenormovanú povinnosť okresného súdu, ktorý ho mal vyzvať na preukázanie jeho nároku alebo na to, že svoju vlastnú pasivitu napraví tak, že proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka podá sťažnosť. Očakávanie takýchto postupov súdu v dispozičnom systéme kontradiktórneho konania by viedlo k vytvoreniu takých procesných noriem, ktoré by oslabovali hospodárnosť a rýchlosť konania.

P o u ě n í e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. mája 2024

Robert Šorl
predseda senátu